

Deze reeks raakt aan de Gaiahypothese, die stelt dat de aarde een levend, zelfregulerend organisme is.

DE BIOPHILIA-HYPOTHESE

Larch was een geliefde collega. Ik ontmoette hem bij een bezoek aan Kath, niet in persoon, maar in een verhaal. Kath, ook een collega, woonde in een piepklein arbeiderswoningje uit de 18^e eeuw in The Mumbles, een soort voorstadje van Swansea in Wales. Een van haar kamers, zo leek het, was ingericht als tuin. Het was een kruising tussen een kas en een binnenplaatsje, dat vol met planten stond, die deze biogeochemica kweekte en verzorgde. Ze vertelde over haar tijd als post-doc bij het NIOZ (Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee) op Texel. En over een sclerochronoloog, een man die jaarringen in schelpen gebruikte om langetermijnveranderingen in de biogeochemie van oceanen te reconstrueren.

De reden van ons bezoek – mijn promotorin-spe had me speciaal hiervoor meeslept – was een videoband die Kath zou hebben. Het ging om een opname van het televisieprogramma *Wife swap*, waarin twee totaal verschillende gezinnen voor korte duur van vrouw en moeder wisselden. In deze aflevering figureerde onze collega Larch. Hij was een *environmentalist*, een term die zich slecht laat vertalen in het Nederlands. Milieubewust is te zwak, en het is ook niet het soort alternatief eco-anarchisme dat bijvoorbeeld studentencomplex Droef in Wageningen kenmerkt. Een environmentalist leeft vanuit een radicale opvatting van de biophiliahypothese, en dan wel radicaal in positieve, Britse zin. De biophiliahypothese is een op jarenlang onderzoek en levenservaring gebaseerde veronderstelling uit 1984 van emeritus Harvard-hoogleraar Edward Wilson. Hij stelt dat de mens van nature een door de evolutie gecreëerde liefde voelt voor al wat leeft. Die liefde is over het algemeen groter voor wezens die op ons lijken, en zoals bij alle vormen van liefde vraagt die liefde aandacht om tot volle ontplooiing te komen. De liefde van Larch voor de natuur was zo groot dat hij zelfs zijn naam had laten veranderen. *Larch* is Engels voor lariks, een boom met zachte naalden die zich graag laat knuffelen.

Symbiose van algen in een zwavelhoudende warmwaterbron, Landmannalaugar, IJsland.

De *wife swap* die Larch moest ondergaan was, je raadt het al, met een kapitalistische vrouw uit hartje Londen. Ze was woedend dat Larch maar drie dagen per week werkte en de rest van de week besteedde aan spelen met zijn kinderen. Hij betaalde daardoor te weinig belasting, waarvoor zij moest opdraaien. Ze eiste dat de kinderen op zijn minst de rijkdommen van de televisie moesten leren kennen. En dat gebeurde: er kwam een tv in het environmentalistendorp en de kinderen werden uit de struiken geplukt om voor dat scherm eindelijk eens wat zinnigs te leren. Siwan, mijn latere *tutor*, zou zeggen: 'It was *really shocking*'. Dat was het inderdaad, zeker toen ik de kinderen eens in *real-life* zag. Het waren evenwichtige, rustige doch energieke kinderen, die echter voor de televisie totaal ontspoorde toen het ding uit moest voor het eten.

Het onderwijs in Nederland is verre van neutraal

Bij de kruidenthee in Kath's huis ontstond enige discussie. Hoe kon zo'n environmentalist eigenlijk een neutrale universitair docent milieugeografie zijn? Maar wordt die vraag weleens gesteld over kapitalisten? Hoe kan Mark Rutte eigenlijk een neutrale minister-president zijn? Wat mij is bijgebleven van deze uitzonderlijk zonnige middag in Wales is het besef dat wat wij normaal vinden, abnormaal is. De biophiliahypothese is in mijn hele schoolloopbaan nooit langsgekomen. Dat is niet alleen jammer, het is ook een indicatie dat het onderwijs in Nederland verre van neutraal is.

Wife swap kostte Larch uiteindelijk zijn vrouw, al is mij nooit helemaal duidelijk geworden waarom ze hem verliet. Nathan, een collega-environmentalist, werd boos toen mijn huisgenote Ana hem verbaasd vroeg waarom hij wel rookte terwijl hij geen vlees at. En ik schrok toen die zachte, lieve Ana ineens een sigaret opstak in de oude pub, waar ze me mee naartoe nam omdat ze zich zorgen maakte over mijn gebrekkige uitgaansleven. Blijkbaar is het moeilijk zacht en lief te blijven in de grote boze wereld buiten. •

Tom Wils

Hogeschool Rotterdam & Fontys Hogescholen Tilburg